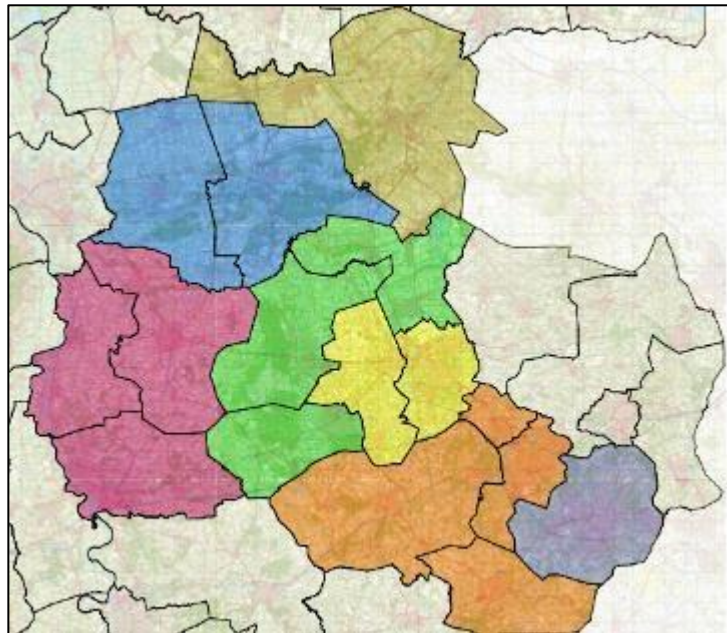

Beheerstrategie 2020

Collectief Midden Overijssel

Status: Definitief concept
Versie: 6.1
Datum: 13 mei 2019
Auteurs: G. Meutstege, K. van de Put, R. Wijnberg, J. van der Valk

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Werkwijze	3
1.3	Streefbeeld	3
2	ECOLOGISCHE POTENTIE: Waar zetten we op in?	5
2.1	Prioritering van het beschikbare budget.....	5
2.2	Afwegingskader	5
2.3	Richtlijnen leefgebied Open Grasland.....	6
2.4	Richtlijnen leefgebied Droge Dooradering	8
3	BUDGET: Wat hebben we te besteden?	13
3.1	Algemeen	13
3.2	Verdeling over de leefgebieden	13
3.3	Invulling gebiedsaanvraag en proces bij overintekening.....	13

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het stelsel voor agrarisch natuurbeheer is per 1 januari 2016 hervormd. Dit met als doel om de uitvoering en organisatie effectiever, door middel van een collectieve aanpak en meer mogelijkheden voor flexibiliteit, en efficiënter te maken. Vanaf 2016 kunnen boeren en andere grondeigenaren alleen nog een contract voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer afsluiten via een collectief.

In de provincie Overijssel zijn er drie agrarische collectieven gevormd: Noordwest Overijssel, Midden Overijssel en Noordoost Twente. In Collectief Midden Overijssel zijn zeven organisaties met ieder een eigen werkterrein bestaand uit 1 of meer gemeenten vertegenwoordigd: SVP Hardenberg, Hooltwark, Land&Schap, De Ommer Marke, Groen Salland, Landschapsfonds Enschede en Reggestreek. Hiervan zijn SVP Hardenberg en Landschapsfonds Enschede een Stichting, terwijl de anderen een Agrarische Natuurvereniging zijn. In dit rapport worden de samenwerkende organisaties steeds als 'de ANV's' aangeduid.

1.2 Werkwijze

Om te komen tot het gebiedsaanbod (gebiedsaanvraag) is door het collectief voorliggende beheerstrategie opgesteld. Hierin beschrijft het collectief welke keuzen het heeft gemaakt uit door de overheid gestelde doelen, hoe deze doelen – mede op basis van de spelregels in het Natuurbeheerplan – zijn vertaald in beheerpakketten en hoe het collectief deze beheerpakketten in het gebied wil gaan toepassen. Met de beheerstrategie wordt er op gestuurd dat het agrarische collectief het juiste beheer op de juiste plek toepast, daar waar het meeste resultaat wordt verwacht. Om dit te kunnen bewerkstelligen wordt een voorintekening gehouden, waarbij de deelnamebereidheid van boeren in kaart wordt gebracht. Tijdens deze voorintekening worden de wensen vanuit het gebied in beeld gebracht, waarna de beheerstrategie als leidraad wordt gehanteerd bij het bepalen van de daadwerkelijk af te sluiten overeenkomsten en het opstellen van het uiteindelijke gebiedsaanbod.

De beheerstrategie is per 'leefgebied' uitgewerkt, waarbij is benoemd welke cluster(s) van beheerpakketten wordt ingezet, op welke locatie, in welke verhouding en hoe dit alles wordt georganiseerd. In Midden-Overijssel staan de leefgebieden 'Open Grasland', 'Droge Dooradering' en 'Categorie Water' centraal.

1.3 Streefbeeld

Het collectief streeft er naar om binnen de leefgebieden, in samenhang met de reeds aanwezige structuur, een zodanige mozaïek te realiseren dat aan de habitateisen van de (plaatselijke) doelsoort(en) en daarmee ook van zoveel mogelijk meeliftende soorten wordt voldaan.

Dit resulteert in instandhouding van de aanwezigheid en het reproductiesucces van de doel- en meeliftende soorten, beter als die van vergelijkbare gebieden zonder agrarisch natuurbeheer. Bij doelen op langere termijn worden haalbare tussendoelen geformuleerd.

Voor de leesbaarheid van het document eerst een toelichting op de volgende begrippen:

Werkgebied: het werkgebied van het Collectief Midden-Overijssel

Leefgebied: in het Natuurbeheerplan opgenomen begrenzing van gebieden gericht op specifieke landschappen

Werkterrein: het werkgebied van een ANV bestaande uit een of meer gemeenten.

Deelgebied: binnen een leefgebied kunnen deelgebieden worden onderscheiden. Hier wordt met voorrang beheer uitgezet en/of is het beheer gericht op specifieke doelsoorten.

Grondeigenaren en grondgebruikers

Contracten voor agrarisch natuur en landschapsbeheer kunnen worden afgesloten door particuliere grondgebruikers. In de meeste gevallen is de grondgebruiker tevens grondeigenaar. Dit geldt echter niet voor gronden die bijv. door pachters in gebruik zijn. Zij kunnen in hun contract met de verpachter hierover afspraken maken. In dit document wordt gesproken over grondgebruikers.

2 ECOLOGISCHE POTENTIE: Waar zetten we op in?

De Provincie Overijssel heeft in haar Natuurbeheerplan 2020 de kaders opgenomen voor het ANLb, met name de beleidsdoelen en criteria in hoofdstuk 4. Een onderdeel is de Natuurbeheerplankaart waarop is aangegeven waar de verschillende leefgebieden liggen waar ANLb mogelijk is.

2.1 Prioritering van het beschikbare budget

In het Natuurbeheerplan is door de provincie aangegeven waaraan binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer prioriteit moet worden gegeven. Deze prioritering vormt voor de collectieven een belangrijk uitgangspunt bij het bepalen van de beheerstrategie.

Voor collectief Midden-Overijssel volgt uit het Natuurbeheerplan de volgende prioritering:

1. De hoogste prioriteit ligt bij het weidevogelbeheer voor het in stand houden van Grutto, Tureluur en Wulp;
2. De tweede prioriteit ligt bij het oversluiten van percelen met een hoge botanische waarde
3. De derde prioriteit ligt bij de focus op het in stand houden en versterken van het leefgebied voor Boomkikker, Knoflookpad en Kamsalamander;
4. Vierde prioriteit heeft het versterken van het leefgebied van Patrijs en Steenuil
5. Vijfde prioriteit heeft de versterking kwaliteit van landschapselementen in combinatie met de aanleg en beheer van ruigtestroken en bloemrijke randen, ten behoeve van struweelzangers.

Vervolgens is het aan het collectief om keuzes te maken:

- Welke doelsoort (en) centraal worden gesteld in de keuze van beheer en welke meeliftende soorten er zijn. Basis hiervoor is het voorkomen van de soort(en), dan wel aanwezige potentie voor vestiging.
- Welke beheerpakketten worden opengesteld om de habitat van de doelsoort(en) te verbeteren.
- Welke (deel)gebieden op basis van bovenstaande prioriteit krijgen.
- Welk afwegingskader gebruikt wordt waarmee beheer beoordeeld wordt.

2.2 Afwegingskader

Onderbouwing voor de te maken keuzen zijn gebaseerd op de volgende criteria:

- 1) De beleidsdoelen en criteria uit het Natuurbeheerplan 2020
- 2) Ecologie en waterkwaliteit: uitgangspunten en keuzes die binnen het collectief gemaakt zijn om het beschikbare budget op de meest kansrijke plekken in te zetten waarbij ter ondersteuning de volgende rapporten meegenomen worden
 - a De inventarisatie en beoordeling in opdracht van de provincie van de contracten botanisch beheer (rapport Ecogroen)
 - b Het rapport 'Verspreiding van vijf ANLb doelsoorten in Overijssel'
 - c Dichtheidskaarten doelsoorten Droge Dooradering (WUR)
- 3) Draagvlak: omvang, benadering en afwegingskader zowel voor de grondeigenaren (er moet animo zijn om een contract af te sluiten) als voor het gebied en overheden.
- 4) Budget: het budget dat het Collectief Midden Overijssel ter beschikking heeft op basis van het openstellingsbesluit 2020.

In de volgende paragrafen worden voor de verschillende leefgebieden doelsoorten, pakketten en afwegingskader besproken.

2.3 Richtlijnen leefgebied Open Grasland

In het Natuurbeheerplan 2020 van de Provincie Overijssel wordt onderscheid gemaakt tussen kritische en niet-kritische weidevogelgebieden. Het leefgebied open grasland voor kritische soorten bestaat uit open landschappen met overwegend grasland, waarvan een relevant deel uit vochtig en kruidenrijk grasland bestaat. In de deelgebieden kritische soorten wordt primair ingezet op maatregelen voor Grutto, Tureluur en/of Wulp. Daarnaast zullen naar verwachting ook de overige doelsoorten voor het leefgebied 'open grasland - kritische soorten', zijnde Watersnip, Slobeend, Zomertaling, Graspieper, Gele Kwikstaart, Veldleeuwerik en Kwartelkoning meeliften op het uitgevoerde beheer. Ook wordt aandacht besteed aan de Kievit en Scholekster door middel van speciale maatwerkpakketten voor deze doelsoorten.

Het leefgebied voor niet-kritische weidevogels bevat doorgaans meer akkers, hier broedt een belangrijk deel van de populatie van de Kievit in Overijssel. Binnen de niet-kritische begrenzing wordt alleen beheer afgesloten gericht op de Kievit en Scholekster. Ook hier kunnen overige (doel)soorten als Gele Kwikstaart, Veldleeuwerik, Graspieper en Patrijs mee profiteren van het uitgevoerde beheer.

De hiernavolgende ecologische kwaliteitscriteria beschrijven de gewenste kwaliteit die het collectief nastreeft en zijn richtinggevend bij het opstellen van de gebiedsaanvraag.

2.3.1 Richtlijnen weidevogelbeheer kritische soorten

Uit divers onderzoek blijkt dat weidevogelbeheer het meest effectief is als beschikbare middelen geconcentreerd worden ingezet in de betere gebieden. Om deze reden heeft het Collectief de betere weidevogelgebieden binnen haar werkgebied geselecteerd en aangeduid als 'kernegebieden'. Bij het afsluiten van beheerovereenkomsten geeft het Collectief voorrang aan deze kernegebieden. Buiten de kernegebieden zijn de mogelijkheden beperkt.

De kernegebieden worden vastgesteld aan de hand van een weidevogeldichtheid die op basis van de laatste BMP-telling voldoet aan één van de volgende criteria, of waar dit naar verwachting binnen 6 jaar kan worden gerealiseerd:

- a) *tenminste 10 broedparen Grutto per 100 hectare;*
- b) *minimaal 50 paar per 100 ha voor Grutto, Tureluur, Wulp*

In de volgende deelgebieden wordt ingezet op kernegebieden kritische weidevogels:

- Schanebroek en Hellendoornsebroek bij Luttenberg
- Lierderbroek bij Lierderholthuis/Laag-Zuthem
- Bolwerksweide bij Deventer
- Veenschap bij Vriezenveen

Daarnaast zijn er nog drie andere deelgebieden die ondanks vele inspanningen in de afgelopen jaren helaas niet voldoende aantallen en met name niet voldoende succesvolle reproductie hebben behaald. Deze gebieden kunnen op termijn wel kansrijk zijn als weidevogelgebied.

Op collectief niveau is er voor gekozen om deze gebieden wel aan te merken als deelgebieden maar hier zijn alleen (beperkte) mogelijkheden voor éénjarig- en lastminutebeheer. Als er voldoende zicht is op succesvol beheer wordt alsnog besloten om langjarige contracten af te sluiten. Er moet in het

gebied voldoende draagvlak zijn om te willen werken aan succesvol beheer en moeten er meerdere beheereenheden geclusterd zijn om een optimaal mozaïek te creëren.

Dit zijn de kansrijke deelgebieden:

- Fliermaten
- Dijkerhoek/Okkenbroek

Als laatste zijn er in het natuurbeheerplan van de provincie Overijssel nog enkele deelgebieden aangewezen als weidevogelgebied maar waar bij recente tellingen te kleine aantallen weidevogels en vliegvlugge jongen geteld zijn. Op collectief niveau is besloten om in deze gebieden geen beheercontracten af te sluiten. Dit zijn de volgende deelgebieden:

- Ypelo bij Wierden / Rijssen
- Elsenerbeek bij Rijssen
- Bekkenhaar-Veenschap bij Vroomshoop
- Daarlerveld bij Daarle

Binnen ieder kerngebied wordt toegewerkt naar:

- De schaal waarop maatregelen worden genomen is minimaal 100 ha aaneengesloten gebied, waarbij het beheer bestaat uit een mozaïek van plasdras, kruidenrijk grasland, grasland met maaidatum en beweide percelen;
- Om mee te doen met het weidevogelbeheer wordt een instapeis gehanteerd van minimaal 0,5 hectare kruidenrijk grasland of minimaal 1 hectare grasland met een rustperiode.
- Minimaal 20% van het beheerde oppervlak heeft een geschikte drooglegging, of er is tijdens het broedseizoen minimaal 1-2 hectare plasdras per 100 hectare aanwezig;
- Per 100 hectare beheerd gebied bestaat minimaal 20 hectare (minimaal 15% met een streven naar 25-40% van de oppervlakte) uit kuikenland en is 1,4 hectare kuikenland per Grutto-broedpaar aanwezig. Van deze 1,4 hectare bestaat 0,7 hectare uit kruidenrijk grasland. Deze percelen worden zo mogelijk vernat en verschaald, zodat het gras niet te lang wordt. Deze percelen liggen binnen de kerngebieden.
- Het landschap is open en vrij van verstoringen, beheerpercelen liggen buiten de invloedssfeer van verstoringbronnen;
- Op beheerpercelen wordt waar mogelijk 10-20 ton vaste mest per hectare opgebracht;
- Er wordt naar gestreefd om de nest- en kuikenoverleving te optimaliseren door middel van nestbescherming en het plaatsen van verjaagstokken. Hierbij wordt een vergoeding gegeven voor de tijdens het maaien gespaarde nesten van kritische soorten.
- Maatwerk door het toepassen van lastminutebeheer in de vorm van kuikenvelden, waarbij het maaien in principe steeds twee weken wordt uitgesteld (bij een soort als Kwartel(koning) of Velduil tot 6 weken). De eerste maaidatum is op zijn vroegst op 1 juni;
- Er wordt in samenwerking met de gebiedspartners planmatig gewerkt aan het minimaliseren van de predatiedruk;

Van genoemde voorwaarden mag worden afgestapt indien binnen het kerngebied gemiddeld over de afgelopen 3 jaar een BTS van minimaal 55% is behaald.

2.3.2 Leefgebied open grasland, niet-kritische soorten

Binnen het leefgebied open grasland niet kritische soorten richt het Collectief zich in het bijzonder op het verhogen van de kuikenoverleving van de Kievit op bouwland (80% van de populatie broedt tegenwoordig op bouwland).

Voorwaarden:

- Er wordt alleen beheer toegepast, waarbij per maatregel een positief effect te verwachten is op minimaal 5 paar Kieviten (of scholeksters) met kuikens;

Beheerpakket	Binnen (potentieel) territorium
Voorweiden met rustperiode (<i>pakket 1</i>)	X
Plasdras (<i>pakket 3</i>)	X
Rustperiode op bouwland (<i>pakket 4</i>)	X
Extensief weiden (<i>pakket 6</i>)	X
Kruidenrijke akkerrand (<i>Kievit</i>) (<i>pakket 19</i>)	X

Tabel 1. Beheerpakketten binnen het ANLb die bij kunnen dragen aan het versterken van het leefgebied van de **Niet-kritische weidevogels**. De pakketten waarvan de hoogste effectiviteit mag worden verwacht, zijn dikgedrukt weergegeven

2.4 Richtlijnen leefgebied Droge Dooradering

Binnen het leefgebied droge dooradering heeft biotoopverbetering van de gekozen doelsoorten de eerste prioriteit. Deze soorten zijn gebaat bij voldoende samenhang en kwaliteit op landschapsniveau. Voldoende oppervlak én kwaliteit van biotopen met voedsel-, rust- en nest/voortplantingsgelegenheid voor de doelsoorten moet binnen, voor de soorten overbrugbare afstand, aanwezig zijn. Het collectief gaat er vanuit dat veel (overige doel)soorten van de droge dooradering meeliften op maatregelen voor de gekozen doelsoorten.

2.4.1 Doelsoorten

Op basis van de eerder genoemde prioritering door de provincie heeft het collectief gekozen voor 5 doelsoorten (op volgorde van prioritering) binnen de Droge Dooradering:

- Knoflookpad
- Boomkikker
- Kamsalamander
- Patrijs
- Steenuil

2.4.2 Amfibieën (Boomkikker, Knoflookpad, Kamsalamander):

Vervolgens worden keuzes gebaseerd op de volgende voorwaarden en richtlijnen :

Voorwaarden:

- ❖ minimaal een van de amfibie-doelsoorten is de afgelopen 5 jaar waargenomen in of nabij de te beheren eenheid.
- ❖ een optimaal landbiotoop ligt binnen de te overbruggen afstand van een succesvolle habitat, voor minimaal een van de amfibie-doelsoorten.

- ❖ de poel heeft een minimale omvang die groot genoeg is (100-200 m², knoflookpad liefst >500m²) om minimaal een levensvatbare populatie in stand te houden en beter, van waaruit migratie kan plaatsvinden.
- ❖ poelen komen in clusters voor binnen de te overbruggen afstand van een succesvolle migratie, voor minimaal een van de amfibie-doelsoorten
- ❖ poelen bevatten geen vis en zijn niet verbonden met watergangen/ sloten e.d.

Richtlijnen:

- ❖ Poelen waarbij ook landhabitat ten behoeve van de amfibie-doelsoort aanwezig of te realiseren is, hebben de voorkeur boven degenen waarbij maar een deel van de habitateisen te realiseren is.
- ❖ Daar waar mogelijk wordt bij het beheer voor de knoflookpad de aanwezigheid van makkelijk te vergraven grond (akkerrand, open stuifduin) meegenomen.
- ❖ Voor de boomkikker worden zoveel mogelijk clusters van geschikte habitats (pas (uit)gegraven (delen van) poelen) gerealiseerd.
- ❖ Poelen hebben zoveel mogelijk een flauwe oeverhelling, een beschutte noordoever (waar de zon op valt) en een beheer dat streeft naar variatie in structuur en soortensamenstelling
- ❖ Bij begrazing wordt gezorgd dat de poel jaarlijks steeds door een ander gedeelte voor het vee bereikbaar is.

Beheerpakket	Binnen (potentieel) territorium
Poel (pakket 9)	X
Natuurvriendelijke oever (pakket 10)	X
Botanisch grasland (pakket 13)	X
Kruidenrijke akker (knoflookpad) (pakket 18)	X
Kruidenrijke akkerrand (knoflookpad) (pakket 19)	X
Hakhoutbeheer (pakket 20)	X
Struweelhaag (pakket 23)	X

Tabel 2. Beheerpakketten binnen het ANLb die bij kunnen dragen aan het versterken van het leefgebied van de **Amfibieën**. De pakketten waarvan de hoogste effectiviteit mag worden verwacht, zijn dikgedrukt weergegeven

2.4.3 Soorten van het kleinschalig landschap (Steenuil, Patrijs)

De doelsoorten moeten, om succesvol te zijn, kunnen beschikken over een aantal basisvoorwaarden zijnde: voedsel, rust en nestgelegenheid. Deze drie voorwaarden moeten in de juiste verhoudingen in een gebied aanwezig zijn.

Voorwaarden :

- ❖ Minimaal een van de beide doelsoorten is de afgelopen 5 jaar waargenomen binnen een straal van 1 km van de te beheren eenheid en er bevinden zich geen grote barrières om het gebied met de beheereenheid te bereiken.
- ❖ Opgaande houtige landschapselementen moeten zoveel mogelijk gecombineerd worden met beheer dat voedsel (insecten, muizen, zaden) kan leveren. Denk aan kruidenrijk grasland, kruidenrijke akkertjes en akkerranden.

- ❖ Gras- en akkerranden worden zoveel mogelijk aan de zuidzijde, maar in ieder geval niet aan de noordzijde van opgaande vegetatie afgesloten.
- ❖ Beheer direct naast storingsbronnen (bijv. wandelroute voor eigenaren met honden) wordt zoveel mogelijk vermeden.
- ❖ Nieuwe contracten voor houtwallen en singels worden alleen afgesloten wanneer zij gecombineerd worden met beheer dat voedsel levert in de directe omgeving.
- ❖ Met botanisch beheer wordt op basis van de waardering uit het provinciale rapport opgesteld door ECOGroen (voorjaar 2013), als volgt omgegaan:
 - kwalificatie 'goed' wordt voortgezet.
 - kwalificatie 'matige waarde' wordt voortgezet in randenvorm wanneer het op een geschikte plek ligt en met aanvullende maatregelen (inrichting en beheer-voorwaarden) geschikt(er) gemaakt kan worden als foerageergebied. De inzet van de deelnemer is hierbij een belangrijke voorwaarde, de deelnemer moet bereid zijn ecologisch advies op te volgen.
 - kwalificatie 'beperkte waarde' wordt niet voortgezet. Enkel wanneer de locatie geschikt is en een ander beheer perspectief biedt voor verbetering kan overwogen te worden dit gedeeltelijk (in randenvorm) voort te zetten. Dit is alleen mogelijk wanneer de deelnemer gemotiveerd is om het beheer anders aan te pakken en hij bereid is ecologisch advies op te volgen.
- ❖ Nieuw botanisch beheer is alleen mogelijk als randenbeheer. Een uitzondering hierop is een perceel van maximaal 0,5 ha. botanisch hooiland dat wel vlakdekkend kan worden afgesloten.

Richtlijnen:

- ❖ In de (deel)gebieden met samenhang wordt gestreefd naar een bedekking met opgaande elementen, poelen, randen en percelen van tenminste 5-7%. Dit beheer vormt zoveel mogelijk aaneengesloten netwerken.
- ❖ beheer wordt zoveel mogelijk afgestemd met beheer dat in de directe omgeving wordt uitgevoerd (TBO's, particulieren, overheden etc.), met als doel meer effect van de inzet van beheer te krijgen.
- ❖ Voorrang heeft beheer waar mogelijkheden zijn om via aanleg en inrichtingsmaatregelen verbeteringen van de biotoop te realiseren.

2.4.3.1 Steenuil

De Steenuil is een typische soort van een kleinschalig landschap, met doorgaans veel heggen, knotbomen en bosschages. Bij het versterken van het leefgebied van Steenuil is het van belang dat binnen een straal van 200 meter een combinatie van zowel broed- als foerageergelegenheid aanwezig is. Onderstaande tabel geeft voor de Steenuil de pakketten aan die ingezet kunnen worden om de habitat van de soort te versterken. Vetgedrukt zijn de pakketten waarvan de hoogste effectiviteit kan worden verwacht. Voor de overige soorten droge dooradering wordt verwezen naar de koppeltabel.

Beheerpakket	Binnen (potentieel) territorium
Extensief beweid grasland (pakket 6)	X
Natuurvriendelijke oever (pakket 10)	X

Botanisch grasland (pakket 13)	X
Kruidenrijke akkerrand (pakket 19)	X
Hakhoutbeheer (pakket 20)	X
Beheer van bomenrijen (pakket 21)	X
Struweelhaag (pakket 23)	X
Boom op landbouwgrond (pakket 25)	X
Half- en hoogstamboomgaard (pakket 26)	X

Tabel 3. Beheerpakketten binnen het ANLb die bij kunnen dragen aan het versterken van het leefgebied van de **Steenuil**. De pakketten waarvan de hoogste effectiviteit mag worden verwacht, zijn dikgedrukt weergegeven

2.4.3.2 Patrijs

Onderstaande tabel geeft voor de Patrijs de pakketten aan die ingezet kunnen worden om de habitat van de soort te versterken. Vetgedrukt zijn de pakketten waarvan de hoogste effectiviteit kan worden verwacht. Voor de overige soorten droge dooradering wordt verwezen naar de koppeltabel.

Beheerpakket	Binnen (potentieel) territorium
Extensief beweid grasland (pakket 6)	X
Natuurvriendelijke oever (pakket 10)	X
Botanisch grasland (pakket 13)	X
Stoppelland (pakket 14)	X
Wintervoedselakker (pakket 15)	X
Kruidenrijke akkerrand (pakket 19)	X
Hakhoutbeheer (pakket 20)	X
Struweelhaag (pakket 23)	X

Tabel 4. Beheerpakketten binnen het ANLb die bij kunnen dragen aan het versterken van het leefgebied van de **Patrijs**. De pakketten waarvan de hoogste effectiviteit mag worden verwacht, zijn dikgedrukt weergegeven

2.4.4 Behoud en bevordering van het kleinschalig landschap (Struweelzangers)

Hierbij ligt de nadruk op het creëren van een landschappelijke dooradering.

Verschiede diersoorten profiteren hiervan, waarbij de struweelzangers (o.a. geelgors, grote lijster, spotvogel, gekraagde roodstaart) als gidssoorten dienen. Daarnaast dienen deze verbindingen als migratieroutes voor veel soorten waaronder zoogdieren.

Voorwaarden :

- ❖ Opgaande houtige landschapselementen worden zoveel mogelijk gecombineerd met gras- en akkerranden. Deze randen liggen primair aan de zuidzijde, maar in ieder geval niet aan de noordzijde van opgaande vegetatie.
- ❖ Beheer direct naast storingsbronnen (bijv. wandelroute voor eigenaren met honden) wordt zoveel mogelijk vermeden.
- ❖ Agrarisch Natuurbeheer vindt plaats in samenhangende netwerken van natuur, elementen met beheer (naast ANLb, de regeling Groene en Blauwe Diensten en Provinciaal Natuur

Netwerk) en elementen die door particulieren of Terrein Beherende Organisaties worden beheerd.

- ❖ Met botanisch beheer wordt op basis van de waardering uit het provinciale rapport opgesteld door ECOGroen (voorjaar 2013), als volgt omgegaan:
 - kwalificatie 'goed' wordt voortgezet.
 - kwalificatie 'matige waarde' wordt voortgezet in randenvorm wanneer het op een geschikte plek ligt en met aanvullende maatregelen (inrichting en beheer-voorwaarden) geschikt(er) gemaakt kan worden als foerageergebied. De inzet van de deelnemer is hierbij een belangrijke voorwaarde, de deelnemer moet bereid zijn ecologisch advies op te volgen.
 - kwalificatie 'beperkte waarde' wordt niet voortgezet. Enkel wanneer de locatie geschikt is en een ander beheer perspectief biedt voor verbetering kan overwogen te worden dit gedeeltelijk (in randenvorm) voort te zetten. Dit is alleen mogelijk wanneer de deelnemer gemotiveerd is om het beheer anders aan te pakken en hij bereid is ecologisch advies op te volgen.

Richtlijnen:

- ❖ In de (deel)gebieden met samenhang wordt gestreefd naar een bedekking met opgaande elementen, poelen, randen en percelen van tenminste 5%. Dit beheer vormt zoveel mogelijk aaneengesloten netwerken.
- ❖ Beheer wordt zoveel mogelijk afgestemd met beheer dat in de directe omgeving wordt uitgevoerd (TBO's, particulieren, overheden etc.), met als doel meer effect van de inzet van beheer te krijgen.
- ❖ Voorrang heeft beheer waar mogelijkheden zijn om via aanleg en inrichtingsmaatregelen verbeteringen van de biotoop te realiseren.

Beheerpakket	Binnen (potentieel) territorium
Poel (<i>pakket 9</i>)	X
Natuurvriendelijke oever (<i>pakket 10</i>)	X
Botanisch graslandrand (<i>pakket 13</i>)	X
Wintervoedselakker (als rand) (<i>pakket 15</i>)	X
Kruidenrijke akkerrand (<i>pakket 19</i>)	X
Hakhoutbeheer (<i>pakket 20</i>)	X
Struweelhaag (<i>pakket 23</i>)	X

Tabel 5. Beheerpakketten binnen het ANLb die bij kunnen dragen aan het versterken van het leefgebied van de **Struweelzangers**. De pakketten waarvan de hoogste effectiviteit mag worden verwacht, zijn dikgedrukt weergegeven

3 BUDGET: Wat hebben we te besteden?

3.1 Algemeen

Het budget voor Agrarisch Natuurbeheer bij Collectief Midden Overijssel is afhankelijk van de verdeling van het provinciale middelen die de Provincie toepast. In totaal is er voor de gehele periode €1,6 miljoen beschikbaar voor het werkgebied van CMO. Hiervan is ongeveer €1,3 miljoen reeds vastgelegd in beheercontracten.

Uit dit maximale budget dient betaald te worden:

- de beheervergoedingen voor de af te sluiten contracten voor pakketten
- last minute beheer voor de weidevogels
- de organisatiekosten

Uit het openstellingsbesluit 2020 van de Provincie Overijssel blijkt dat Collectief Midden Overijssel in 2020 een resterend budget beschikbaar heeft van **€295.000,-**. Een deel van dit budget is door Provinciale Staten specifiek beschikbaar gesteld voor Open Grasland en is ook als zodanig geoormerkt.

3.2 Verdeling over de leefgebieden

Het collectief zet het budget in beginsel in op basis van onderstaande prioritering in overeenstemming met het Natuurbeheerplan 2020 en de interne keuzes die het collectief gemaakt heeft voor de prioritering:

1. Open grasland	40%	=>	€120.000
2. Droge dooradering			
a) Amfibieën	10%	=>	€ 30.000
b) Botanisch beheer met hoge waarde	5%	=>	€ 15.000
c) Steenuil en Patrijs	30%	=>	€ 90.000
d) kleinschalig landschap	15%	=>	€ 40.000

Bovengenoemde percentages en bedragen zijn richtlijnen waartussen geschoven kan worden wanneer nodig.

3.3 Invulling gebiedsaanvraag en proces bij overintekening

Het collectief richt zich erop met de aanvraag het beschikbare budget zo volledig mogelijk te benutten, binnen de ecologische kaders, in de vorm van de gebiedsaanvraag 2020. Het collectief baseert haar gebiedsaanvraag op de voorintekening. Pas na goedkeuring van de gebiedsaanvraag (beschikking) kunnen contracten definitief worden afgesloten. Tot dat moment zullen de vooringetekende beheereenheden getoetst worden aan de beheerstrategie in relatie tot het beschikbare budget. In het geval van overintekening van een leefgebied vallen de beheereenheden met de laagste score en/of laagste prioritering af. Tot het moment van de beschikking is er dus onzekerheid over of en zo ja, welke vooringetekende beheereenheden omgezet kunnen worden in beheercontracten.